

การคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
PROTECTION OF THE RIGHT TO EDUCATION OF PERSONS WITH DISABILITIES AT
THE LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS LEVEL

รัชฎาภรณ์ จงจิตร์* นพดล ทัดระเบียบ*อัศศกร ไชยพงษ์*
Rachadaporn Jongjit* Nopphardol Tadrabiab* Akkakorn Chaiyapong*
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*
Faculty of Law Suratthani Rajabhat University*

Received: 29/03/2023, Revised: 13/05/2023, Accepted: 18/05/2023

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และนโยบายด้านการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 5) เพื่อเสนอแนะให้มีกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนำผลจากการศึกษาวิจัยไปบัญญัติเป็นกฎหมายกลางในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการศึกษาเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการสังเคราะห์เอกสารจากตัวบทกฎหมาย ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ บทความวารสารทางกฎหมาย เอกสารประกอบการสัมมนา สถิติ และข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เกี่ยวกับกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา ข้อเสนอ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้ได้ว่าซึ่งหลักการและเหตุผลในการบัญญัติกฎหมายกลางในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่า ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาสำหรับคนพิการของประเทศไทยกฎหมายกำหนดรับรองในฐานะ “สิทธิ” ของพลเมืองไว้ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่จะได้รับการศึกษา และเสรีภาพในการเข้าถึงการจัดการศึกษาของรัฐ ตามมาตรา 54 วรรคหนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติรับรองสิทธิตามข้างต้นไว้ในมาตรา 10 มาตรา 17 หรือสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับสำหรับคนพิการ ซึ่งรัฐกำหนดในแผนการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560-2564 และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 เป็นมิติทางสังคมและมิติการบริหารจัดการศึกษาภาครัฐเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 54 วรรคหนึ่ง มาตรา 258 ในการปฏิรูปด้านการศึกษาของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ส่วนสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรากฏว่า ตามกฎหมายเฉพาะหรือกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบกฎหมายไม่ได้ระบุไว้ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงในการจัดการศึกษายกเว้นกรุงเทพมหานครกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ที่ต้องทำ ซึ่งตรงกันข้ามกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กฎหมายกำหนดให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 รูปแบบมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินการจัดการศึกษา ส่วนการจัดการศึกษา
กฎหมายไม่ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับใดรูปแบบใดเป็นผู้รับผิดชอบการจัด
การศึกษาในระดับใดเพียงใดจึงเกิดปัญหาทับซ้อนกันในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยเพื่อให้เกิดหลักการและเหตุผลในการบัญญัติกฎหมายกลางใน
การคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเด็นที่ 1ให้มี
กฎหมายกลาง โดยตราไว้เป็น “พระราชกฤษฎีกาการบริหารและการจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.” ซึ่งนำหลักการและเหตุผลของกฎหมายว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา
โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรทางการศึกษาในปัจจุบันนำมาเขียนใหม่เป็นกฎหมายฉบับเดียวย่อมมี
ความเหมาะสมมากกว่าการมีกฎหมายที่กำหนดภารกิจบทบาทอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นต้องปฏิบัติโดยมีจำนวนหลายฉบับซึ่งเกิดปัญหาทับซ้อนในเชิงอำนาจตามกฎหมายอยู่ใน
ปัจจุบัน ประเด็นที่ 2 อำนาจการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันกฎหมายบัญญัติการใช้
อำนาจให้ผ่าน คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ
ซึ่งเป็นการใช้อำนาจที่ไม่เป็นเอกภาพไม่สอดคล้องตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญตามหลักการ
กระจายอำนาจเพื่อให้เกิดการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นโดยเฉพาะเรื่องการศึกษา
ดังนั้นควรมีหน่วยงานหลักเพียงหน่วยงานเดียวในการใช้อำนาจการกำกับดูแลคือ กรมส่งเสริมการ
ปกครองส่วนท้องถิ่น ประเด็นที่ 3 บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับ
การศึกษาสำหรับคนพิการ ควรบัญญัติกฎหมายให้มีเนื้อหารับรองว่า “การจัดการศึกษา” เป็นอำนาจ
หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง และกำหนดบทบาทให้ท้องถิ่นระดับใดเป็นผู้มี
หน้าที่จัดการศึกษาระดับใดอย่างเช่นประเทศญี่ปุ่น ประเทศฝรั่งเศส

คำสำคัญ : กฎหมายกลาง, คนพิการ, สิทธิตามสภาพความพิการ

Abstract

The research aims to. 1) to study the background and importance of education management problems for people with disabilities at the local government level; 2) to study concepts, theories, and policies on education for people with disabilities at the local government level; 3) to study the law on rights protection. 4) to study and analyze the protection of education rights for persons with disabilities at the local government level, and 5) to recommend a law to protect the right to education for persons with disabilities at the organizational level. local government and use the results from the research to be formulated as a central law for the protection of education rights for persons with disabilities of local governments. This study adopted the qualitative research method and focused on the synthesis of documents from legal provisions, academic texts, theses, legal journal articles, seminar handouts, statistics and information from domestic and international websites regarding the laws on the

protection of the right to education of persons with disabilities at the local government organizations level to analyze problems, conclusions and recommendations concerning the acquisition of principles and reasons for enacting a model law of protection of the right to education of persons with disabilities by local government organizations level.

The study found that according to the constitution and laws concerning education of person with disabilities in Thailand, the law recognized their rights to education as the “rights” of citizens including the rights to receive education and freedom of access to public education under Section 54 Paragraph One of Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017) and the National Education Act, B.E. 2542 (1999) which recognized the abovementioned rights in Section 10 and Section 17 or the rights to quality and acceptable education for persons with disabilities defined in the National Scheme of Education No. 3, B.E. 2560-2564 (2017-2021) and the Educational Development Plan of the Ministry of Education No. 12, B.E. 2560-2564 (2017-2021). These were social and public education management aspects to comply with Section 54 Paragraph One and Section 258 in the educational reform of the constitution. On the rights to education for persons with disabilities subject to the laws concerning the educational administration and management for persons with disabilities by local government organizations, it was found that according to the specific law or each law establishing local government organization forms failed to specify that local government organizations had a direct duty to provide education, except the Bangkok Metropolitan Administration which have been determined to provide education. This is contrary to the Determining Plan and Process of Decentralization to Local Government Organization Act, B.E. 2542 (1999) which stipulated that all 5 forms of local government organizations shall be responsible for providing education. On the education management, the law failed to specify which local government organizations responsible for certain education management, this caused problems of education management conflicts.

Recommendations for research to ensure principles and reasons for enacting a model law to protect the rights to education persons with disabilities at the local governments organizations level: 1) To have central law as “Educational Administration and Management by Local Administrative Organization Ordinance B.E.” which amends and combines the principles and reasons of the law on the educational administration and management by local government organizations, laws concerning the educational administration and management for persons with disabilities and existing laws concerning to the educational organization as a single law. This approach is more appropriate than having numerous laws specifying the operations, roles, and

responsibilities for local government organizations, resulting in authority conflicts. 2) On the authorities to supervise local government organizations, the law determines the exercise of power through the cabinet, the Minister of Interior, provincial governor, and district chief, which is an exercise of power on a basis of disunity and inconsistent with the purpose of the constitution according to the principle of decentralization to protect the interests of local people, especially education. Accordingly, there should be a sole agency to exercise the powers, that is, the Department of Local Administration. 3) On the local government organizations' duties and responsibilities concerning education for persons with disabilities, the law should endorse the "Education Management" as the local government organizations' duties and specify which local government organizations responsible for certain education management such as Japan France.

Keywords: Central Law, Persons with Disabilities, Rights according to Disability State

บทนำ

การศึกษาภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลง ระบบเศรษฐกิจที่แข่งขันเสรี และไร้พรมแดน เป็นความท้าทายที่ประเทศต้องเผชิญ โดยการพัฒนาศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเสริมสร้างศักยภาพประชากร รองรับการเปลี่ยนผ่านประเทศ ผู้สังคมแห่งความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานที่คนพิการต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถนะ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ให้สามารถดำรงตนได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้ความเป็นมนุษย์

การสำรวจข้อมูลประชากรคนพิการมีการดำเนินการและจัดทำฐานข้อมูลโดยหลายหน่วยงาน ทำให้การคิดประมาณการสัดส่วนคนพิการจากข้อมูลของแต่ละหน่วยงานแตกต่างกันไป กล่าวคือจากรายงานด้านคนพิการขององค์การอนามัยโลกและธนาคารโลก พบว่ามีประชากรมากกว่า 1 พันล้านคน หรือร้อยละ 15 ของประชากรโลก ประสบปัญหาความพิการรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งและจากการประมาณการของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่ามีประชากร 16.5 ล้านคนหรือร้อยละ 2.64 มีปัญหาความพิการ นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลกคาดว่าภายใน 10 ปีข้างหน้าประชากรกลุ่มนี้อาจเพิ่มจำนวนขึ้น โดยคนพิการยังเป็นกลุ่มคนที่ถูกละเลยในสังคม และขาดโอกาสในการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานหลายประการ รวมถึงการศึกษาด้วย

จากการสำรวจความพิการของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่จะดำเนินการสำรวจทุก 5 ปี โดยล่าสุดได้ดำเนินการสำรวจความพิการเมื่อปี พ.ศ. 2560 พบว่าประเทศไทยมีประชากรที่พิการประมาณ 1.5 ล้านคน หรือร้อยละ 2.2 ของประชากรทั่วประเทศ

จากรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า คนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการมีจำนวนทั้งสิ้น 1,642,763 คน โดยแบ่งเป็นคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 616,783 คน (ร้อยละ 37.55 ของคนพิการที่ออกบัตรประจำตัวคน

พิการ) แบ่งเป็นอายุไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเรียน จำนวน 3,305 คน (ร้อยละ 0.54 ของคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา) และอายุถึงเกณฑ์แต่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 613,478 คน (ร้อยละ 99.46 ของคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา) ส่วนคนพิการที่ได้รับการศึกษา จำนวน 1,025,980 คน มีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 843,819 คน (ร้อยละ 51.37) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 115,664 คน (ร้อยละ 7.04) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช./ปวส./ปวท.) จำนวน 22,004 คน (ร้อยละ 1.34) ระดับปริญญาตรี จำนวน 14,166 คน (ร้อยละ 0.86) ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1,885 คน (ร้อยละ 0.11) ระดับอนุปริญญา จำนวน 1,308 คน (ร้อยละ 0.08) และไม่ระบุ จำนวน 27,134 คน (ร้อยละ 1.65)

สำหรับประเทศไทยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรา 54 วรรคสาม กำหนดให้รัฐดำเนินการจัดการศึกษาตามความต้องการของประชาชน ในขณะเดียวกันรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเป้าหมายการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้ระบุตามความในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา มาตรา 10 วรรคสอง และวรรคสาม ระบุว่า “การจัดการศึกษาสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย” และมาตรา 29 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจและหน้าที่ร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน นอกจากนี้พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มาตรา 5 (1) (2) (3) ได้กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และก็มีสิทธิที่จะเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษาระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น อีกทั้งยังมีสิทธิได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคลด้วย และ มาตรา 18 กำหนดให้สำนักบริหารการศึกษาพิเศษในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ประสานและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาโดยตรง เมื่อกฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยตรงตามข้างต้นในแต่ละท้องถิ่นแต่มาตรา 10 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 กฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกกฎหมายมาใช้เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการได้เป็นกฎหมายลำดับรองระดับ ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ หรือข้อกำหนดซึ่งมีสถานะเป็น

กฎหมายระดับ “กฎ” เท่านั้นที่เป็นเครื่องในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และตามนัย มาตรา 16 (9) (10) มาตรา 17 (6) และมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 รูปแบบ มีบทบาทอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการซึ่งถือว่าเป็นภารกิจในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองโดยตรง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายต้นแบบในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของคนพิการระดับท้องถิ่น ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ในการกำหนดเป็นหลักการและเหตุผลในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

การศึกษาวิจัยนี้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และนโยบายด้านการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ 5) เพื่อเสนอแนะให้มีกฎหมายกลางในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย การคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมุ่งเน้นการสังเคราะห์เอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาเอกสารจากตัวบทกฎหมาย ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารประกอบการสัมมนา สถิติ และข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต รายงานการวิจัยของต่างประเทศและประเทศไทยเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร หนังสือ ตำราวิชาการ และจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะนำมาวิเคราะห์ปัญหาแบบพรรณนา และเรียงหัวข้อการศึกษาเป็นลำดับตามที่ระบุไว้ และนำผลการวิเคราะห์ไปเป็นข้อสรุปและเสนอแนะหลักการและเหตุผลในการบัญญัติกฎหมายกลางในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) ผลการวิเคราะห์การคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (2) เปรียบเทียบ

กฎหมายในต่างประเทศ และกฎหมายไทยเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

1) ผลการวิเคราะห์การคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องประเทศไทยพบว่า การศึกษาได้รับการรับรองในฐานะ “สิทธิ” ของพลเมืองตามที่รัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายไว้ และสิทธิในการศึกษาได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักการสากลเป็นอย่างมาก และเป็นบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่มีความมุ่งหมายเนื้อหาครอบคลุมถึงหลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการตามหลักการพื้นฐาน ที่กำหนดให้รัฐภาคียอมรับสิทธิของคนพิการด้านการศึกษา ไม่มีการเลือกปฏิบัติและให้อยู่บนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกัน หรือไม่ถูกกีดกันออกจากระบบการศึกษาทั่วไป เพราะเหตุแห่งความพิการ ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของประเทศไทยปัจจุบันพบว่า มีการบัญญัติรับรองสิทธิของคนพิการด้านการศึกษาไว้ เช่น สิทธิที่จะได้รับการศึกษาและเสรีภาพในการเข้าถึงการจัดการศึกษาของรัฐก็ดี สิทธิที่จะเข้าถึงการศึกษานอกระบบพื้นฐานของความเท่าเทียมสำหรับคนพิการก็ดี สิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับสำหรับคนพิการก็ดี หรือสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและตรงตามความต้องการของคนพิการ ส่วนสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ถูกกำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายเฉพาะในการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 รูปแบบ แต่กฎหมายบัญญัติระบุมอบอำนาจให้ท้องถิ่นระดับใดมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับใดเพียงใด จึงเกิดปัญหาทับซ้อนเชิงอำนาจทางกฎหมาย

2) การคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาสำหรับคนพิการของกฎหมายในต่างประเทศเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทย พบว่า ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายกำหนดระบุมอบอำนาจหน้าที่และภารกิจชัดเจนในการจัดการศึกษาให้กับคนพิการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ เช่น การจัดการศึกษาระดับอนุบาลหรือประถมศึกษา เป็นหน้าที่ของเทศบาลเท่านั้น ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือการศึกษาภาคบังคับเป็นหน้าที่ของจังหวัด ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นอำนาจหรือภารกิจของภาคเท่านั้น ส่วนประเทศสิงคโปร์ หรือเขตปกครองพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า รัฐบาลกลางเป็นผู้มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยตรง ซึ่งองค์กรระดับท้องถิ่นย่อมไม่มีบทบาทโดยตรงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ด้วยเหตุผลประเทศสิงคโปร์ไม่ได้เป็นภาคีตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ส่วนเขตปกครองพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐประชาชนจีนด้วยเหตุผลภายใต้นโยบาย “หนึ่งประเทศสองระบบการปกครอง”

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะโดยให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการสร้างกฎหมายกลางระดับพระราชกฤษฎีกาในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้หลักการและเหตุผลดังต่อไปนี้ ประเด็นที่ 1 กฎหมายแม่บทว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับคนพิการ ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าควรที่จะเขียน หรือตราไว้เป็น “กฎหมายว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” อย่างเป็นระบบระเบียบ เป็นที่ยอมรับ และเข้าใจได้ง่าย นั้นย่อมหมาความว่า เป็นการนำหลักการและเหตุผลของกฎหมายว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี หรือหลักการและเหตุผลของกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่ดี หรือหลักการและเหตุผลของกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรทางการศึกษาก็ดี ควรที่จะมีการตรากฎหมายใหม่โดยการรวบรวม และประมวลเข้าด้วยกัน โดยการเขียนใหม่เป็นกฎหมายว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับเดียว ซึ่งจะเป็นการเขียนหรือตรากฎหมายที่มีความเหมาะสมมากกว่าการมีกฎหมายที่กำหนดภารกิจบทบาทอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติโดยมีจำนวนหลายฉบับดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

การที่ประเทศไทยจะมีกฎหมายว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับเดียวอย่างเป็นระบบแบบแผนต่อไปนั้น ด้วยเหตุผลอนาคตอันใกล้ การจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับท้องถิ่นจะมีความชัดเจนภายใต้ “หลักการทางกฎหมาย” ซึ่งย่อมเป็นผลให้การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการกำกับดูแลที่อยู่ในกรอบของกฎหมายเป็นหลัก มากกว่าจะเป็นการกำกับดูแลโดยอาศัยหลักอำนาจดุลยพินิจของข้าราชการจากราชการส่วนกลาง รวมทั้งจากราชการส่วนภูมิภาคด้วยและถ้ามองมุมการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองก็จะเป็นไปโดยง่ายขึ้น ประโยชน์ที่เห็นได้ชัดก็คือ การอยู่ภายใต้หลักการและแบบแผนเดียวกันของหน่วยการปกครองประเภทต่าง ๆ ย่อมเอื้อต่อการสร้างระบบการทำงานร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกันในด้านการศึกษา ประเด็นที่ 2 การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรืออำนาจการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยปัจจุบันถูกกำหนดรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามนัยมาตรา 250 วรรคห้าภายใต้แนวคิดตามหลักการปกครองแบบกระจายอำนาจ โดยรัฐธรรมนูญมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นโดยเฉพาะเรื่องการศึกษา หรือเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ซึ่งปัจจุบันกลไกการใช้อำนาจการกำกับดูแลที่กฎหมายบัญญัติไว้นั้นเป็นการใช้อำนาจผ่านคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าเป็นการใช้อำนาจในการกำกับดูแลที่ไม่เป็นเอกภาพเกิดการทับซ้อนในเชิงอำนาจ ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรกำหนดบัญญัติกฎหมายให้หน่วยงานราชการส่วนกลางซึ่งมีภารกิจหน้าที่ และอำนาจในการกำกับดูแลรวมทั้งส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะเป็นหน่วยงานหลักเพียง

หน่วยงานเดียวเท่านั้น คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ประเด็นที่ 3 บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับคนพิการควรจะมีกฎหมายให้มีความชัดเจน และมีความเป็นระบบมากขึ้นในระหว่างอำนาจหน้าที่ที่เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองประการหนึ่ง กับอำนาจหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับมอบหมายให้กระทำแทนรัฐบาลกลางอีกประการหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันเห็นได้ว่า ภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะหมายถึงกฎหมายจัดตั้งท้องถิ่นแต่ละรูปแบบหรือภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ถือได้ว่าเป็นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเองแต่ยังไม่ชัดเจนในด้านเนื้อหา กล่าวคือ ภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะหมายถึงกฎหมายจัดตั้งท้องถิ่นแต่ละรูปแบบปัจจุบันเห็นได้ว่าการบัญญัติกฎหมายให้กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงองค์กรเดียวเท่านั้นที่บัญญัติให้มีหน้าที่ภารกิจในการบริหารการจัดการศึกษา ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนจังหวัด กฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นภารกิจและอำนาจหน้าที่ไว้โดยตรงแต่ประการใด กลับตรงกันข้ามกฎหมายตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 รูปแบบมีภารกิจและอำนาจหน้าที่ในการบริหารการจัดการศึกษาไว้โดยตรง แต่เนื้อหาของกฎหมายตามข้างต้นยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับภารกิจอำนาจและหน้าที่ในการบริหารการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใดเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ภารกิจรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับใดผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าควรกำหนดกฎหมายตามกรอบภารกิจอำนาจหน้าที่ดังนี้คือ 1) อำนาจหน้าที่ที่เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ซึ่งอำนาจหน้าที่หรือภารกิจในส่วนนี้ ควรบัญญัติกฎหมายให้มีเนื้อหารับรองว่า “การจัดการศึกษา” เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองตามที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ให้การรับรองไว้ และกำหนดบทบาทให้ท้องถิ่นแต่ละรูปแบบดำเนินการจัดการศึกษาระดับใดเพียงใดให้ชัดเจนด้านภารกิจเพื่อมิให้เกิดการทับซ้อนกันในเชิงพื้นที่และท้องถิ่นมีความอิสระในการบริหารการจัดการด้านการศึกษา ส่วนรัฐบาลกลางหรือผู้แทนของรัฐบาลกลางเห็นควรบัญญัติกฎหมายให้มีอำนาจตรวจสอบท้องถิ่นภายหลังจากท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาและหากมีการยกเลิกหรือเพิกถอนคำสั่งทางปกครองของท้องถิ่นเห็นควรให้กระบวนการทางศาลปกครองเป็นผู้ตรวจสอบความไม่ชอบด้วยกฎหมาย 2) อำนาจหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับมอบหมายให้กระทำแทนรัฐบาลกลางซึ่งอำนาจหน้าที่หรือภารกิจในส่วนนี้ โดยหลักการเป็นของรัฐบาลกลาง และมีการกำหนดไว้ในกฎหมายที่ชัดเจนอย่างไรก็ตาม เพื่อความเหมาะสม และความสะดวกในการบริหาร เมื่อรัฐบาลมีการมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระทำการแทน ดังนั้น กระบวนการควบคุม การตรวจสอบและการกำกับดูแล สามารถกระทำได้โดยการใช้อำนาจบริหารของรัฐบาลกลาง หรือโดยผู้แทนของรัฐบาลกลางซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงเพื่อการนั้น ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าควรบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ว่าเรื่องใดเป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเรื่องใดเป็นของรัฐบาลกลาง โดยที่รัฐบาลกลางได้มอบหมายไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระทำการแทน การบัญญัติกฎหมายลักษณะนี้ จะช่วยจัดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุผลองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับชั้นใด ๆ ก็มีหน้าที่ที่จะต้องเชื่อฟังกฎหมาย และปฏิบัติตามกฎหมายด้วยกันทั้งนั้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเพื่อให้ได้ซึ่งหลักการและเหตุผลในการสร้างกฎหมายกลางระดับพระราชกฤษฎีกาในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ประเทศไทยให้การรับรองเรื่องการศึกษาเป็น “สิทธิ” ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการตามหลักการพื้นฐาน ส่วนบทบาทอำนาจหน้าที่หรือภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยแต่ละรูปแบบในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้ท้องถิ่นแต่ละรูปแบบมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการในการบริหารการจัดการศึกษาเท่านั้น แต่กฎหมายไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่าท้องถิ่นระดับใดมีบทบาทอำนาจในการบริหารการจัดการศึกษาระดับใดเพียงใดจึงเกิดปัญหาความทับซ้อนในเชิงอำนาจตามกฎหมาย

ส่วนกฎหมายในต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มีกฎหมายกำหนดระบุชัดเจนให้ท้องถิ่นระดับใดเป็นผู้มีบทบาทอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำการจัดการศึกษาระดับใดเพียงใด

ผู้วิจัยเห็นควรให้มีกฎหมายกฎหมายกลางในการคุ้มครองสิทธิด้านการศึกษาของคนพิการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งนำหลักการและเหตุผลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร และการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ หรือหลักการและเหตุผลตามกฎหมายว่าด้วยการบริหาร และการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันมีอยู่อย่างกระจัดกระจายรวมเป็นกฎหมายฉบับเดียวเพื่อให้เกิดเอกภาพในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2565). **ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน** [Online]. เข้าถึงจาก : <https://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/CRPD.php%2011> [11 กันยายน 2565]
- กระทรวงมหาดไทย. (2548). **มาตรฐานการพัฒนาและสงเคราะห์ผู้พิการ**. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551**. กรุงเทพฯ.: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. **แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและอบต.**
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2560-2564). **แผนปฏิบัติการราชการกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ** [Online] เข้าถึง : <https://www.dep.go.th/th/about-us/strategic-plan-government-action-plan> [25 สิงหาคม 2565]

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564)** [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://special.obec.go.th/HV3/doc.2560-2564.pdf> [4 กันยายน 2565]
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2560-2564)** [Online]. เข้าถึง : <http://special.obec.go.th/HV3/doc/> [30 สิงหาคม 2565]
- โกวิทย์ พวงงาม. (2544). **การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2562). **มองมุมใหม่การกระจายอำนาจ สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมสาร จำกัด.
- คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. (2560). **กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2560-2564**. กรุงเทพฯ.
- คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ.(2559). **สรุปผลการสัมมนาเรื่อง “ทิศทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 สู่การทำสิทธิให้เป็นจริงและสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”** [Online] เข้าถึงได้จาก : <https://www.senate.go.th/> [1 กันยายน 2565]
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2557). **กฎหมายรัฐธรรมนูญ.แนวคิดและประสบการณ์ของต่างประเทศไทย**. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2560). **กฎหมายปกครองเกี่ยวกับการศึกษา**. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2562). **ข้อควรรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2540). **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 – 2540** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ).
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2542). “การเมืองการปกครองท้องถิ่นของเทศบาลไทย:วิเคราะห์โครงสร้างภายนอกและปัญหาแวดล้อมบางประการ”ใน **วารสารธรรมศาสตร์**.
- นิยม รัฐอมฤต,พรชัย เทพปัญญา, และชาญชัย ลิวิตรังสีมา. (2520). **การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหภาพโซเวียต** (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2544). **การปกครองท้องถิ่นฝรั่งเศส** .กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2559).“**กฎหมายรัฐธรรมนูญ**”,โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,กรุงเทพฯ .
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2561). **หลักกฎหมายมหาชน หลักนิติธรรม/นิติรัฐในฐานะ “เกณฑ์” จำกัดอำนาจรัฐ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ประทีป ทับอัติตานนท์. (2561). “**สิทธิคนพิการในประเทศไทย**”, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ กรุงเทพมหานคร สยาม พับลิชชิ่ง.

ประเสริฐ จิตติวัฒนพงศ์. (2542). “**การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและการเลือกตั้งท้องถิ่นในญี่ปุ่น**”ใน **ญี่ปุ่น:การเมืองและนโยบายต่างประเทศ รวมบทความทางวิชาการของ รศ.ประเสริฐ จิตติวัฒนพงศ์**,ศิริพร วัชชวัลคุ (บรรณาธิการ).เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี การสถาปนาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2556
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เข้าถึงได้จาก :

<http://www.nesdb.go.th/download/plan12/> [10 ตุลาคม 2565]

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติการศึกษาการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2556

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.

2542

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2556

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.

2542

รัชญา เวสารัชช์. (2542). **การปกครองท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่น**. (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ ก.พ.).

วารสารศาลรัฐธรรมนูญ. (2556).คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ 16/2545 [Online].เข้าถึงได้จาก : [31 สิงหาคม 2565]

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2552). “**โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจและธรรมาภิบาลท้องถิ่น**” กรุงเทพมหานคร.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2543). **การกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542** (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ.กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2560). รายงานการสำรวจคนพิการ [Online].เข้าถึง:http://statbbi.nso.go.th:8090/nso/nso_center/project/table/files/S-disable/2560/000/00_S-disable_2560_000_000000_00001.pdf. [25 สิงหาคม 2565]

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562).รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 (ฉบับปรับปรุง).[Online]. เข้าถึง

https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=9811%5b [30 สิงหาคม 2565]

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2552). **อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ**

(Convention on the Rights of Persons with Disabilities) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
หจก.ไอเดีย สแควร์.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น ปัญหาการเมืองการปกครองระดับชาติที่มีสาเหตุ
มาจากการปกครองท้องถิ่นที่ไม่พอเพียง (กรุงเทพฯ:ศูนย์ศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

CBR: A strategy for rehabilitation, equalization of opportunities, poverty reduction and
social inclusion of people with disabilities (Joint Position Paper 2004).

International Labour Organization, **United Nations Educational**, Scientific
and Cultural Organization, and World Health Organization,2004 [Online].

Available: www.who.int/disabilities/publications/cbr/en/index.html, [2022,
October 30]

Convention on the Rights of Persons with Disabilities. New York, **United Nations**, 2006
[Online]. Available: <http://www.un.org/disabilities/>, [2022, October 30]

Disability Discrimination Ordinance of Hong Kong Special Administrative Region of the
People's Republic of China,1996.

The Basic Law of Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of
China.